

30.8.2017
Lausunto

kirjaamo@stm.fi

Sosiaali- ja terveysministeriö
Kirjaamo
PL 33
00023 Valtioneuvosto

Asianumero: STM/2831/2017

LAUSUNTO SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN ASETUKSEKSI IONISOIVASTA SÄTEILYSTÄ EHDOTUKSESTA

Sosiaali- ja terveysministeriön pyynnöstä Suomen Röntgenhoitajaliitto lausuu asetuksesta ionisoivasta säteilystä ehdotuksesta.

Yleistä

Asetuksen tarkoituksena on täydentää osaltaan uutta säteilylakia yhdessä viranomaismääräysten kanssa. Lausuntokierroksella olevasta asetuksesta valitettavasti välittyy lukijalle asetuksen keskeneräisyys ja paikoittain sen ymmärrettävyys vaikeutuu ja jättää liian paljon tulkinnan varaa lukijalle, joka vastaavasti vaikeuttaa valvontaa. Asetuksen mukana olevat liitteet lisäävät väärinymmärryksen mahdollisuutta ja sekavuutta, tästä syystä Suomen Röntgenhoitajaliitto ehdottaa, että lainsäätäjän olisi harkittava vakaasti liitteiden auki kirjoittamista itse asetustekstiin. Esimerkiksi asetuksen liite 3 on lukijalle varsin sekava ja myös liitteen 6 sopivuutta osana asetusta tulee harkita. Suomen Röntgenhoitajaliiton mielestä liite 6 toimisi paremmin, kun viranomaiselle annetaan valtuutus listan hallinnoitiin, jolloin listan mahdollinen editointi ja päivitys helpottuisivat.

Liitteessä 7 annetussa ”kaavassa” mainitaan erikseen terveydenhoitaja ja kättilö, mikä on turhaa sillä kaikilla tämän ammatin edustajilla on ns. kaksoistutkinto ja he ovat myös laillistettuja sairaanhoitaja. Tämän perusteella pelkkä sairaanhoitaja riittää.

Säteilysuojeluosaamien ja työkokemus

Asetusluonnoksessa esitetään säädettäväksi säteilyturvallisuusvastaavan (STV) ja säteilyturvallisuusasiantuntijan (STA) koulutuksesta, osaamisesta ja työkokemuksesta. Kuvantamisyksikön toiminnan sujuvuuden kannalta on hyvä, että röntgenhoitajalla on mahdollisuus toimia STV:nä röntgen- ja eläinröntgentoiminnassa. Uuden vaativan tehtävän osaaminen tulee varmistaa riittävällä perus- ja täydennyskoulutuksella. Asetuksessa esitetty kahden opintopisteen (54 tuntia) ja neljän kuukauden työkokemus (joka voidaan suorittaa

opintoihin kuuluvana työharjoitteluna) ei Suomen Röntgenhoitajaliiton mielestä ole riittävä tehtävän hoitamiseksi. Luonnoksen mukaan STV:n koulutus sisällytettäisiin osaksi röntgenhoitajan perusopintoja sekä näiden opintojen sisällä tehtävään harjoitteluun. Suomen Röntgenhoitajaliiton mielestä STV:n tehtävien hoitaminen kuitenkin vaatii vahvaa ammattitaitoa, joka on mahdollista saavuttaa vain tutkinnon suorittamisen jälkeen. Suomen Röntgenhoitajaliiton mielestä STV:n tehtäviin valittavalla röntgenhoitajalla tulee olla vähintään kahden vuoden työkokemus alalta. Lisäksi STV:n pätevyys tulisi varmentaa yhtenäisellä valtakunnallisella kokeella laadun varmistamiseksi.

Säteilytoimintaan osallistuvan työntekijän täydennyskoulutus

Säteilysuojeluosaaminen koskee kaikkia niitä terveydenhuollon ammattilaisia, jotka joutuvat työssään tekemisiin ionisoivan säteilyn kanssa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että säteily-suojelullisten opintojen lisääminen on tarpeen kaikissa näiden ammattiryhmien perusopinnoissa. Haasteena koulutuksen järjestämisessä kaikissa AMK:ssa on koulutuksen antavan henkilön riittävä osaaminen ja työkokemus alalta, sillä röntgenhoitajakoulutusta on vain kuudella paikkakunnalla kun taas vastaavasti sairaanhoitajakoulutusta 28 paikkakunnalla 20 AMK alaisuudessa.

Säteilysuojelullinen täydennyskoulutus

Täydennyskoulutusten antajien tulisi noudattaa annettuja valtakunnallisia ammatillisten liittojen laatimia täydennyskoulutussuosituksia (mm. Lääkäriliitto, Suomen Röntgenhoitajaliitto) laadun varmistamiseksi.

Rajattu oikeus lähettää röntgentutkimukseen

Asetuksessa on säädetty sairaanhoitajien ja suuhygienistien rajatusta oikeudesta lähettää tiettyjä tautitiloja säteilylle altistaviin tutkimuksiin. Tarkemmat tutkimukset on eritelty liitteessä, joka ei Suomen Röntgenhoitajaliiton mielestä sovellu tähän asetukseen, sillä liitteessä on käytetty Kuntaliiton ylläpitämää tutkimusnimikkeitä ja –koodeja. Tämän listan päivittäminen (kahden vuoden välein) voi muodostua raskaaksi asetuksessa. Kulloinkin voimassa olevat tutkimuskoodit viranomais määräyksenä olisi kevyempi ja tehokkaampi tapa toimia asiassa, koska muutoksia on varmasti luvassa tulevaisuudessa.

Kliinisen auditoinnin suorittaminen

Asetuksessa esitetään sisäisten kliinisten auditointeja suorittamista neljän vuoden välein itsearviointien lisänä. Tämä saattaa muodostua haasteelliseksi toteuttaa asetusehdotuksen hengen mukaisesti varsinkin niissä perusterveydenhuollon yksiköissä, joissa on vain yksi röntgenhoitaja.

Suomen Röntgenhoitajaliitto pitää tärkeänä pitää säteilynkäytön kliinisten auditointien syklillä samana voimassa olevan STM:n asetuksen 423/2000 mukaisena eli viiden vuoden välein kaikissa säteilyä käyttävissä yksiköissä, sillä lyhemmällä aikavälillä varmistetaan parempi laadun kokonaishallinta ja samoin toiminta aktiivisempänä. Lisäksi EU:n suositus

vuodelta 2010 ehdottaa kliinisten auditointien sykliksi viittä vuotta. Jotta kliinisistä auditoinneista saataisiin turvallisuuskulttuuriin vaikuttavammaksi, olisi hyvä kehittää auditointia sertifiointiauditointien tyyliin siten, että korjaavat toimenpiteet sekä itsearviointit raportoitaisiin auditointiorganisaatiolle.

Päivi Wood

Toiminnanjohtaja
Suomen Röntgenhoitajaliitto ry

Ulla-Mari Aakula

Varapuheenjohtaja
Suomen Röntgenhoitajaliitto ry

Asiantuntija

Katariina Kortelainen
Kehittämisasiantuntija